

Γ. ΚΑΡΑΒΑΣΙΔΗΣ

Φοβάμαι πώς έδω και πολλά χρόνια έχομε χάσει κάθε επαφή με τή ζωντανή πνευματική μας κληρονομιά και φυσικά με τόν Σολωμό. "Ίσως φταίει ό άθεράπευτος έρασσιτεχνισμός τής λογοτεχνίας μας, ίσως οι περισπασμοί που μας αποπροσανατολίζουν και μέρα τή μέρα πληθύνονται. "Ίσως νά λείπουν οι μεγάλοι συνεχιστές μιας ευφορώτατης παράδοσης, ίσως...

Υποπτεύομαι πώς στήσαμε τό άγαλμα του μεγάλου Έπτανησίου με τό πρόσχημα πώς ό Σολωμός είναι κλασσικός και γι' αυτό «αποξενωμένος» άπ' τό ζωντανό κορμί τής καθημερινότητάς μας. Έτσι τόν μεταθέσαμε στο χώρο τής απολίθωσης για χάρη τής έθνοκαπηλείας, του καιροσκοπισμού, έξωραίζοντας τή μορφή και τήν ποίησή του, διαλέγοντας για έθνικό ύμνο ένα άπό τά μετριώτερα ποιήματά του. Κέρδος μας, ή άνυποψία, ή πρόσκαιρη ασφάλεια, ή πολιτική άπέναντι στα πράγματα. Θάψαμε έναν άπό τους λαμπρότερους Έθνωπαίους λυρικούς του περασμένου αιώνα. Κι' αποδείξαμε στους έαυτούς μας πώς κοιμιόμια σάν τή Γυναίκα τής Ζάκυνθος, τόν Κρητικό κ.ά. ζούν έρήμην μας, δρυκολακιάζουν, πεισµατικά μας κυνηγούν στον άώνιο έφησυχασμό μας και τρέφονται άπ' τίς σάρκες μας.

Οι κριτικοί —έξαιρέσει ίσως του Πολυλά που πολλά έκρυψε κι' έχασε τήν ευκαιρία νά γίνει ένας δεύτερος Έμερσον— ή στάθηκαν μεµψίµοιροι όπως ό Παλαµάς ή διθυραµδικοί όπως ό Άποστολάκης. Μας θόλωσαν τά νερά άκόµια περισσότερο, ό καθένας για τους λόγους του.

Προτείνω νά γκρεµίσουμε τόν θρύλο για ν' άντιληφθοϋµε κάποτε πόσο σπάταλα φιλάργυροι είμαστε. Άς έντοπίσουμε τίς άδυναµίες του, άς τόν ξεγυµνώσουμε, άς τόν λύσουμε συλλαβή πρός συλλαβή. Άν μπορούσαμε κάποτε νά ταξιδεύσουμε μαζί του στο χρόνο, άν τόν συγκρίναµε μαζί µε τ' άλλα ποιητικά άναστήµατα του καιρού του, πιστεύω πώς θά ψηλαφούσαμε έρωτικά τό άληθινό του σώµα, θά συλλαµιδάναµε τίς ευαίσθητες κραυγές του µές σ' όλη τήν όξύτητά τους.

Είµαι θµως άπαισδόδεος. Δέν νοµίζω ότι θ' αλλάξει τίποτα. Δέν έχουµε ούτε τά φόντα, ούτε τήν έπιμονή έξόν άν θεωρούµε µόνον τους φιλόλόγους ίκανούς για µιά τέτοια δουλειά. Τότε τό ζήτηµα μπαίνει στο άρχείο. Μιλάµε για νεκροψία.

Τελειώνω διαστρεβλώνοντας τόν Σεφέρη: «Όπου και νά ταξιδέψω ή άφασία τής Έλλάδας µέ πληγώνει».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

Και σήµερα και πάντα ό Σολωμός είναι επίκαιρος. Τό όφείλει αυτό: α) στήν λιτότητα τής έκφράσεως, που ή άξία της παραµένει επίκαιρη και παντοτεινή έπίσης, παρά τόν έκφραστικό κατακλυσµό που χαρακτηρίζει τή σύγχρονη ποίηση, β) στον ύψηλό ιδεαλισµό του, που είναι έπίσης παντοτεινή ύψηλή άξία, παρά τήν πεζότητα τής έποχής μας, που θµως, ή έποχή μας έννοώ, διατηρεί στο δάθος της πολλά ευγενή στοιχεία, γ) στήν άγάπη του για τήν πατρίδα, έννοώ τήν έννοια. Τής πατρίδας, που στήν συγκεκριµένη περίπτωση είναι ή Έλλάδα, και τής όποιας τό δάθος και ή άξία παραµένει και θά παραµείνη άµείωτη.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ

(...) Προσωπικά, πιστεύω ότι ό Σολωμός είναι μεγάλος ποιητής. Με ποιήµατα πολύ κοντά στον κοινό έθνικό πόθο, τής άπελευθέρωσης του σκλαδωμένου γένους, και γι' αυτό µπορεί άνετα νά χαρακτηριστεί και σάν κοινωνικός ποιητής, διαφορετικός δέδαια άπό τήν κοινωνική γκάµα του άλλου μεγάλου μας, Κώστα Βάρναλη, αλλά κοινωνικός όπωσδήποτε, άφού τό αυτό του όπως είπαµε είναι στήµένο στον κοινό λαϊκό πόθο τής έποχής του.